

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

20^e JAARGANG

WOENSDAG 7 AUGUSTUS 1935

No. 1023

COMMISSIE VAN REDACTIE:

*P. Liefstinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).*

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonneementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

	Blz.
BESCHOUWINGEN OVER ORDENING VAN HET VERKEERS- WEZEN I door <i>H. Zuulf</i>	696
Een Zweedsche Staatscommissie over werkloosheidsbe- strijding door <i>Prof. Dr. J. Tinbergen</i>	698
Clearing-moeilijkheden door <i>E. Henny</i>	700
Een nieuwe phase in de ontwikkeling van het inter- nationale ruwstaalkartel door <i>T. Hagtingius</i>	701
AANTEEKENINGEN:	
Internationale economische betrekkingen door <i>B. C. Algra Jr.</i>	703
MAANDCIJFERS:	
Indexcijfers van Nederlandsche aandeelen.....	704
ONTVANGEN BOEKEN.....	706
STATISTIEKEN.....	706—710
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

6 AUGUSTUS 1935.

De uiterlijke rust is weergekeerd op geld- en wisselmarkt. Het privaat-disconto, dat de week inzette op 5¼ pCt., daalde vrij spoedig tot 4¾ pCt. en handhaafde zich verder op dit niveau. Een gedeelte van het schatkistpapier, dat bij de jongste emissie ongeplaatst was gebleven, werd in den loop der week ondergebracht. Prolongatie daalde van 4¼ pCt. tot 3¾ pCt. en bankierscall van 5 pCt. tot 4½ pCt. Deze laatste notering was echter nominaal, daar men voor menige zwakke positie eerst op 6 pCt. kon slagen. Maandag jl. waren de noteringen weer iets minder gunstig: particulier disconto en prolongatie beide 4¼ pCt., ondanks de geste van De Nederlandsche Bank, welke Zaterdag het officieel disconto van 6 pCt. tot 5 pCt. had teruggebracht.

* * *

— Inderdaad deugt de ondergrond van de markt nog niet. Hoewel deze maand van politieke zijde geen verrassingen meer te wachten zijn, is van een terugkeer van het gevluchte kapitaal nog zoo goed als niets te bespeuren, en, al vloeit door den stand van de wisselkoersen geen goud meer weg, ook in dit opzicht kan van een tegenstroom nog steeds niet gesproken worden.

De wisselmarkt verkeert in hetzelfde labiele evenwicht. De koersen fluctueerden dikwijls vrij plotseling, zonder dat beduidende transacties tot stand kwamen. Ponden openden de week op 7.32, Dollars op 1.47¼, Parijs op 9.76, Belga's op 24.95 en Zürich op 48.25. Een algemeene daling trad in, met op Woensdagmiddag de diepte-punten: 7.28—1.467/s—9.73—24.85—48.10. Maandag 5 Augustus echter waren de meeste valuta's weer op het oude niveau aangeland, sommige zelfs daarboven. Ponden sloten op 7.30¼, Dollars op 1.47¼, Parijs op 9.77, Brussel op 24.90 en Zürich op 48.27. Lires, die door het Italiaansche gouvernement gesteund werden, bleven stabiel op circa 12.10.

Gouden baren en munten maakten dezelfde fluctuaties mede. Na opening van baren op 1.652½, Sovereigns op 12.32½ en Gouden Dollars op 2.52½ liepen de prijzen Woensdag terug tot 1.649—12.25 en 2.51, om te sluiten op 1.651—12.27 en 2.51½.

De termijnmarkt werd gekenmerkt door een krachtigen teruggang. Gaf de vorige week noteringen te zien van 15 en 25 cts. agio voor één- en drie-maands Ponden, deze week waren de koersen constant lager op resp.: 5 en 13 cts. agio.

Registermarken schommelden tusschen 34 en 35. Effecten-Sperrmarken tusschen 15 en 16 en Kredit-Sperrmarken tusschen 19½ en 20¼.

BESCHOUWINGEN OVER ORDENING VAN HET VERKEERSWEZEN.

I.

Alom erkent men de wenschelijkheid, ordening in het verkeerswezen te brengen. Dit is te verklaren uit de economische noodzakelijkheid om paal en perk te stellen aan de steeds toenemende verspilling, waar-toe de groei van het verkeersapparaat als geheel en van enkele zijner deelen in het bijzonder heeft geleid. De overheid, die in het verleden ten aanzien van het verkeerswezen meer dan op welk ander terrein van het economisch leven tot ingrijpen gedwongen was, ziet zich voor de taak geplaatst, deze ordening te bewerkstelligen, althans te bevorderen. Vandaar dat overal de verkeerspolitiek aan de orde is gesteld en naar beginselen wordt gezocht, die, aan deze politiek ten grondslag gelegd, uit den heerschenden verkeerschaos beloven te voeren.

Ook in ons land is men zoekende naar zulke beginselen. De Regeering is inmiddels tot het bekend maken van door haar te belijden principes overgegaan. Bij dezen stand van zaken heeft het o.i. zin te herinneren aan een uitspraak van Prof. Mr. F. de Vries, luidende: „Moeilijkheden zullen zich... veel meer opdoen bij de uitwerking en toepassing van een verkeerspolitiek dan bij het vinden van het beginsel, dat aan deze ten grondslag moet worden gelegd.”¹⁾ Deze uitspraak van den hooggeleerden schrijver achten wij dermate belangrijk, dat wij haar als uitgangspunt voor onze beschouwingen over ordening van het verkeerswezen wenschen te nemen.

Het ligt in onze bedoeling hier te onderzoeken, waaraan de belemmerende omstandigheden, of wel moeilijkheden, voor de uitwerking en meer nog voor de toepassing van de aan een verkeerspolitiek ten grondslag gelegde beginselen zijn toe te schrijven. Wij zullen dus de herkomst van deze moeilijkheden hebben vast te stellen en daardoor tevens in de gelegenheid zijn op hun aard en beteekenis licht te doen vallen. Daarbij zal blijken, dat men zich van bedoelde moeilijkheden geen rekenschap kan geven, zoo men zich bij het zoeken naar een weg uit den verkeerschaos uitsluitend laat leiden door de wenschelijkheid, ordening in het verkeerswezen te brengen. Gelijk bij alle doeltreffende politiek dient men bij de verkeerspolitiek — de wenschelijkheid harer ordenende oogmerken gegeven — de mogelijkheid, na nauwkeurig te zijn onderzocht, als haar eenige basis te beschouwen. Doet men dit niet dan voert men een illusionistische politiek en de weelde van zulk een politiek kunnen wij ons met betrekking tot het verkeerswezen bezwaarlijk nog veroorloven.

Eenige twijfel aan de mogelijkheid van ordening van het verkeerswezen in de huidige verhoudingen is zeker de aanvang van elke verkeerspolitieke wijsheid. Kwam niet in Engeland de „Royal Commission on Transport” in haar eindrapport tot de volgende slotsom? „We have given the most serious and anxious thought to the whole question, taking into account not merely the roads but all the other means of transport. We confess that for the present we can see no positive solution.” En is niet het groote voorbeeld van de Vereenigde Staten daar als het sprekend bewijs, dat men de moeilijkheden, verbonden aan een positieven uitweg uit den verkeerschaos, blijkbaar niet kan overwinnen? De in 1933 benoemde tijdelijke ambtenaar in de positie van federalen coördinateur voor het transportwezen wist in zijn rapport d.d. 30 Januari jl. geen beter voorstel te doen dan wat hijzelf karakteriseert als de methode, die „follows conservative lines of thought”. Zijn voorstel komt neer op een verdere ontwikkeling van het bestaande overheidsstoezicht op de in particulier bezit zijnde transportmiddelen. Merkwaardig is hoe volmaakt ook dit

geval de uitspraak van Prof. de Vries bevestigt, want een schoon beginsel voor de toe te passen verkeerspolitiek ontbreekt in des coördinateurs rapport niet. Doch aan de uitwerking (voorschands nog lang niet de toepassing!) daarvan staan blijkbaar zooveel moeilijkheden in den weg, dat de om zijn deskundigheid en onpartijdigheid algemeen gewaardeerde federale coördinateur niet anders meent te kunnen voorstellen dan voortgezet overheidsingrijpen ten opzichte van een naar bezit en regie zelfstandig gelaten verkeerswezen.

Bovenstaande voorbeelden bewijzen uiteraard nog niet de onmogelijkheid van ordening van het verkeerswezen. Men zou er de stelling tegenover kunnen plaatsen, dat wanneer men den moed mist om, zoo noodig, alle bestaande verhoudingen om te keeren, er ook geen reden is te verwachten, dat iets nieuws, iets beters, tot stand komt. Deze stelling zou behalve de bekoring, die van elke moed betoonende opvatting uitstraalt, nog het voordeel van het onbewezene kunnen hebben, ware het niet, dat de gang van zaken met het transportwezen in de Sovjet Unie haar onjuistheid aantoonde. Men miste daar dien moed immers niet. Bovendien werd in dat land de wenschelijkheid van ordening in het verkeerswezen omgezet in het streven naar een socialistisch verkeerssysteem, waardoor aan het bij ons in-zwang-zijnde vage begrip ordening, dat wij nog nader zullen beschouwen, zin en inhoud werd gegeven. Doch evenals elders was men er aan het bestaande op het terrein van het verkeerswezen gebonden en bevond men zich in de noodzakelijkheid om daarmee in concrete verkeersbehoeften te voorzien. Het merkwaardige, dat zoo langzamerhand wel het karakter van een vanzelfsprekendheid krijgt, is ook nu weer, dat het in de Sovjet Unie aan schoone verkeerspolitieke beginselen niet ontbreekt, doch dat blijkbaar zelfs daar aan hun toepassing onoverkomelijke moeilijkheden zijn verbonden.¹⁾

Deze summier opmerkingen over de verkeerspolitiek en haar algemeen resultaat in de Sovjet Unie gaven ons aanleiding een tweetal punten te noemen, waarop de doorvoering van de daar gestelde beginselen der verkeerspolitiek tot nu toe is gestrand: 1e. de gebondenheid aan het voorhandene op het terrein van het verkeerswezen; 2e. de noodzakelijkheid om daarmee in concrete verkeersbehoeften te voorzien. Wij hebben dadelijk generaliseerend geschreven, dat men zich hiervan, evenals elders, niet kon losmaken. Dit tweetal punten blijkt, wanneer men ze aan een nadere beschouwing onderwerpt, eigenlijk alle primaire moeilijkheden te omvatten, die zich bij de uitwerking van een ordening beoogende verkeerspolitiek opdoen. Bezien wij ze daarom achtereenvolgens wat nader.

* * *

Het huidige verkeersapparaat is met betrekking tot zijn samenstellende deelen allerminst een eenheid. Ware het wel zoo, dan zou het met het verkeerswezen bij lange na niet zoo slecht gesteld kunnen zijn als nu het geval is. Het verkeersapparaat is evenwel in-stee daarvan een veelheid van elkaar-het-bestaan-bemoeilijkende deelen. Vandaar de heerschende verkeerschaos.

Op de wenschelijkheid van ordening in het verkeerswezen legt men in de verkeerspolitiek den nadruk door bij voorkeur als haar eerste beginsel te

¹⁾ Voor een beschouwing van recenten datum over het transportwezen in de Sovjet Unie zij hier verwezen naar het overzichtelijk boek van K. N. Tverskoy: „The Unified Transport System of the USSR”, Londen 1935. De schrijver, een hooggeplaatst ambtenaar bij het transportwezen in Sovjet Rusland, stelt zoowel de verkeerspolitieke beginselen als de bereikte resultaten in het licht. Op de verwezenlijking van deze beginselen legt de schrijver echter meer nadruk dan in overeenstemming is te brengen met de zeer onlangs genomen drastische reorganisatie-maatregelen.

¹⁾ „Coördinatie van het verkeerswezen” in „De Economist”, 1933 Nr. 4, blz. 277.

stellen: het tot stand brengen van deze ontbrekende eenheid in het verkeerswezen. Ook onze Regeering doet zulks.¹⁾ De vraag, die onmiddellijk rijst, is wat men zich bij het begrip „verkeerseenheid” als verkeerspolitieke doelstelling denkt. In abstracto is dit begrip niet moeilijk te omschrijven. In den trant van de door ons gebezigde bewoordingen gesproken, zou men kunnen zeggen: een verkeersapparaat, waarvan de samenstellende deelen of elkaar zijn afgestemd. Doch in concreto, d.w.z. als oogmerk van een, op den grondslag van een gegeven verkeerssituatie, te voeren verkeerspolitiek kan men er heel verschillende dingen onder verstaan. Wij denken bijvoorbeeld aan de volgende interpretaties: dat het geheele verkeer uit het oogpunt van 's lands financiën als een eenheid wordt beschouwd; verder uit het oogpunt van de nationale verdediging; of uit dat van de handelspolitiek, eventueel in het bijzonder van die op den doorvoer gericht, enz. Wordt geen van deze voor de hand liggende doeleinden beoogd, doch is het de bedoeling een rationeele verkeersorganisatie tot stand te brengen, dan ontkomt men niet aan de noodzakelijkheid om klaarheid te scheppen omtrent de wijze, waarop men het verkeersapparaat denkt te doen functionneeren. Daartoe zal echter moeten worden vastgesteld, welke plaats elk verkeersmiddel afzonderlijk in een bepaalde verkeersstructuur moet innemen. Voorwaarde daartoe evenwel is, dat men weet, welke waarde aan elk verkeersmiddel ter voorziening in een gegeven verkeerstaak moet worden toegekend. Vast staat, dat het onmogelijk is om langs empirischen weg tot deze waardebepaling te geraken.²⁾ Doch ook de deductieve methode kan hier geen uitkomst bieden, wat Prof. Mr. F. de Vries wel heel duidelijk heeft te verstaan gegeven in de volgende bewoordingen in vorengenoemde studie op blz. 310: „De vraag, welk transportmiddel het meest geschikt is om een bepaald vervoer te bewerkstelligen, kan a priori en volgens vervoertechnische gezichtspunten in de overgrote meerderheid der gevallen niet worden beantwoord.”

Het is evenwel in het geheel niet noodig zich te laten verontrusten door het feit, dat bij den huidige stand van de verkeerseconomie en van de ontwikkeling der verkeershuishouding een bruikbare maatstaf voor de waardebepaling van de afzonderlijke verkeersmiddelen niet alleen ontbreekt, maar zelfs niet is vast te stellen. Er is — hoe paradoxaal dit ook moge klinken — de verlossende omstandigheid van zulk een gebondenheid aan de voorhanden verkeersvoorzieningen, dat men in de overgrote meerderheid der gevallen zich er niet straffeloos van kan ontdoen. Men behoeft zich over de beteekenis der verkeersmiddelen zijn hoofd niet te breken, want er zit eenvoudig niets anders op dan zich op het voorhandene te baseren... ook met de verkeerspolitiek. Het laatste duidelijk tot uitdrukking te hebben gebracht is de verdienste van de definitie van verkeerspolitiek, gegeven door de Studiecommissie, ingesteld door het Hoofdbestuur der Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, welke definitie in den aanhef aldus luidt: „Uitgaande van de bestaande verkeersmiddelen en -mogelijkheden... er naar gestreefd moet worden enz.”³⁾

Op geen ander terrein van maatschappelijke voorzieningen drukt zoo zwaar de last van wat wij, naar analogie van het Salter Report⁴⁾, „the legacy from

¹⁾ Zie de Handelingen van de Eerste Kamer d.d. 27 Februari 1935, blz. 402, waarin als eerste richtlijn wordt vermeld: „dat het geheele verkeer als een eenheid behoort te worden gezien.”

²⁾ Wij kunnen hierover in deze beschouwingen niet uitweiden; verwijzen echter den lezer, die een bewijs voor deze uitspraak verlangt, naar Prof. Carl Pirath: „Verkehrseinheit und Verkehrspolitik” blz. 19.

³⁾ Zie het Rapport der Commissie, 1934, blz. 8-9.

⁴⁾ Report of the Conference on Rail and Road Transport, Londen 1932, blz. 14-16.

the past” willen noemen als juist op het gebied van het verkeer. Deze vreugdelooze erfenis beperkt wel heel sterk de mogelijkheden van de verkeerspolitiek, die de nalatenschap over het algemeen heeft te aanvaarden zooals zij is. Een eenigszins belangrijk deel daarvan weigeren kan zij niet. Men bedenke, dat het niet een overmaat van maatschappelijken rijkdom is, die de verkeerspolitiek noodzakelijk maakt. Het is integendeel het welvaartstekort, waaraan een ordening beoogende verkeerspolitiek haar economische bestaansreden ontleent. Zij zou het welvaartstekort slechts verhoogen in plaats van verminderen, indien zij, uit hoofde van haar ordening beoogend beginsel, bestaande verkeersvoorzieningen zou opheffen zonder middelen tot haar beschikking gesteld te kunnen krijgen om op andere wijze de verkeersbehoeften te bevredigen. De taak eener niet reeds bij voorbaat tot mislukking gedoemde verkeerspolitiek zal dus slechts hierin kunnen bestaan om door middel van een zoo rationeel mogelijke verkeersorganisatie, gebaseerd in het algemeen op de voorhanden verkeersvoorzieningen, naar het economisch optimum te streven.

Zal van zulk een verkeerspolitiek ordening van het verkeerswezen het resultaat kunnen zijn? Hierboven hebben wij reeds opgemerkt, dat het tegenwoordig in-zwang-zijnde begrip „ordering” vaag van inhoud is. Dit is in het algemeen ook het geval, wanneer van ordening van het verkeerswezen wordt gesproken. In zijn verstrekkende beteekenis komt dit begrip overeen met het begrip verkeerseenheid, zooals wij dit hierboven hebben omschreven. In zijn praktisch politieke beteekenis kan het echter alleen doelen op het wegnemen van uitwassen der verkeersontwikkeling; het onderdrukken van ontwikkelingstendenzen in het verkeerswezen, die een redelijken toestand van bestaande verkeersvoorzieningen bedreigen en het scheppen van nieuwe verkeersvoorzieningen daar, waar in de onderstelling van onvoldoende rendement de bevrediging van verkeersbehoeften achterwege is gebleven, of van andere verkeersvoorzieningen daar, waar wegens onrendabele exploitatie op een andere wijze voordeliger aan de verkeersbehoeften kan worden tegemoetgekomen. De door onze Regeering opgestelde verkeerspolitieke richtlijnen bijv. vallen — afgescheiden van de verkeersbudgetaire overwegingen, aan sommige ervan verbonden en afgezien van de eerste reeds genoemde richtlijn omtrent de verkeerseenheid — alle onder de boven gegeven omschrijving.

De uit een consequente doorvoering van deze maatregelen voortvloeiende structuur van verkeersvoorzieningen is evenwel nog lang niet synoniem aan „verkeerseenheid”. Het verkeersapparaat, waarover het land dan zal beschikken, is zodoende niet opgebouwd uit deelen, d.z. de afzonderlijke verkeersmiddelen, die naar aard en bestemming functionneeren. Men was immers te zeer gebonden aan het voorhandene op het gebied der verkeersvoorzieningen om aan deze criteria eener ware verkeerseenheid plaats te kunnen inruimen. Slechts in het geval, dat men er in slaagt het maatschappelijk welvaartstekort in beteekende mate in te perken, kan een zekere vrijheid in de hanteering van genoemde criteria ten bate van een ware verkeerseenheid worden betracht. Doch dit resultaat zal zeker niet uitsluitend door de wijze van organisatie en functionneeren van het verkeersapparaat, maar in de eerste plaats slechts door de wijze van organisatie en functionneeren van het productie-apparaat kunnen worden verkregen. In dat geval zal ook bij de verkeersverrichtingen onbelemmerd partij kunnen worden getrokken van de mate van differentiatie en specialisatie, die dank zij de onderscheidene geledingen, waaruit het verkeersapparaat bestaat, kan worden toegepast.

Bepalen wij ons tot de huidige verhoudingen, dan zou als het resultaat eener reële verkeerspolitiek in plaats van ordening van het verkeerswezen eermoeit worden gesproken van een, voorloopig slechts

binnen zekere grenzen te bereiken, vermindering van den heerschenden verkeerschaos. Elke verkeerspolitiek, die daar bovenuit wil, moet stranden op de noodzakelijkheid om met het voorhandene op het terrein van het verkeerswezen in concrete verkeersbehoefden te voorzien. Het laatste, dat de dienende functie van het verkeerswezen raakt, vormt het door ons genoemde tweede punt. Dit omvat, samen met het hierboven behandelde eerste punt, naar onze wijze van zien, alle moeilijkheden, die zich — om nogmaals de woorden van Prof. Mr. F. de Vries te citeren — „veel meer opdoen bij de uitwerking en toepassing van een verkeerspolitiek dan bij het vinden van het beginsel, dat aan deze ten grondslag moet worden gelegd.” Over dit tweede punt handelt een slotbeschouwing.

(Slot volgt.)

M. ZWALF.

EEN ZWEEDSCHE STAATSCOMMISSIE OVER WERKLOOSHEIDSBESTRIJDING.

Onder dagtekening van 30 November 1934 is verschenen het Tweede Deel van het Verslag, uitgebracht door de Staatscommissie voor de Werkloosheid, die op 11 Maart 1927 bij K. B. in Zweden is ingesteld.¹⁾ Waar aan de werkzaamheden van deze commissie en haar subcommissies verschillende wetenschappelijke krachten van naam hebben deelgenomen en dan ook een aantal nieuwere wetenschappelijke inzichten in het rapport verwerkt zijn, leek het ons zeer de moeite waard een overzicht te geven van de maatregelen, die door de commissie worden voorgesteld en de beschouwingen, die daaraan worden vastgeknoopt.

Het is wel dienstig enkele feiten betreffende de werkzaamheden van de Commissie aan dit overzicht te doen voorafgaan. Voorzitter was de directeur-generaal van sociale zaken E. G. Huss en leden prof. G. Bagge, ir. E. W. Bosxus, de leden van de Tweede Kamer A. O. C. Carleson en E. J. Wigforss en de directeur-generaal der posteries A. E. Örne. Deze laatste werd op zijn verzoek de 8e April 1932 ontheven van zijn lidmaatschap en vervangen door het Eerste Kamerlid K. A. R. Lindström, welke laatste op 16 Nov. 1934 eveneens op verzoek werd ontheven. Evenzo werd op 30 Sept. 1932 de heer Wigforss vervangen door de heer F. Severin, lid van de Tweede Kamer.

Op 11 Juni 1931 werd het Eerste Deel van het Verslag uitgebracht, handelende over de Omvang, het karakter en de oorzaken van de werkloosheid, waaraan als bijlagen waren toegevoegd:

I. Oorzaken van werkloosheid, door prof. Bagge.

II. Memorandum over de arbeidsmarkt en de factoren, die haar ontwikkeling bepalen, door E. G. Huss.

III. Over de industriële rationalisatie en haar gevolgen, door prof. G. Åkerman.

De Commissie had voorts opdracht, te rapporteren over de middelen tot bestrijding van de werkloosheid, welk onderwerp voor een Tweede Deel van het Verslag werd gereserveerd. Bij de uitwerking daarvan achtte men het raadzaam, zich over een aantal verdere onderwerpen van advies te laten dienen; de adviezen waarvoor meer uitvoerige onderzoekingen nodig waren, werden als afzonderlijke bijlagen gepubliceerd. Zo verschenen nog de volgende bijlagen:

IV. Internationale verbreding van conjunctuurbewegingen, door D. Hammarskjöld.

V. Economische gevolgen van de financiële politiek, door prof. G. Myrdal.

VI. Loonbeweging en werkloosheid, door A. Johansson.

VII. Geldpolitiek, openbare werken, steun aan industrieën en tarieven als middelen tegen de werkloosheid, door prof. B. Ohlin.

Een groot aantal verdere adviezen werd uitgebracht door deskundigen voor speciale gebieden, met name ook door de heer S. Rooth van de Rijksbank.

Zoals reeds terloops werd opgemerkt, heeft het Tweede Deel van het Verslag, dat wij hier meer speciaal willen bespreken, betrekking op de middelen ter bestrijding van de werkloosheid. Overeenkomstig de gebruikelijke indeling der statistici zijn de beschouwingen telkens gesplitst in beschouwingen over seizoenbewegingen, conjunctuurbewegingen en bewegingen op langere termijn. Over het laatste onderwerp komen een aantal zeer belangwekkende beschouwingen voor; onze bedoeling is echter om in dit artikel weer te geven wat over de *bestrijding van conjunctuurwerkloosheid* wordt ten beste gegeven. We gaan dus aan de overige beschouwingen — hoe belangwekkend ook — voorbij.

Als belangrijkste complex van maatregelen beschouwt de Commissie in de eerste plaats maatregelen van monetaire en kredietpolitiek, voornamelijk door de Rijksbank uit te voeren en voorts maatregelen betreffende de uitvoering van openbare werken, uit te voeren door de Regering. Als aanvulling ziet de Commissie nog de mogelijkheid van handelspolitieke maatregelen, steun aan bepaalde bedrijfstakken, en ingrijpen in de loonverhoudingen. Ten aanzien van het laatste merkt de Commissie op, dat dit echter voor conjunctuurpolitiek weinig belangrijk is; voor structuurpolitiek hecht zij daaraan veel groter waarde. Ten dele in verband met de politiek van openbare werken, ten dele daarbovenuitgaand, ziet de Commissie nog de mogelijkheid van financiële maatregelen die conjunctuur-verzachtend kunnen werken. Over elk dezer onderwerpen moge thans meer uitvoerig de mening van de Commissie worden weergegeven.

Het grote voordeel van maatregelen van *kredietpolitiek* ziet de Commissie in de mogelijkheid van een grote soepelheid in deze maatregelen — iets wat zij zeer nodig acht. Zij verlangt verder, mede in verband met deze soepelheid, een grote mate van vrijheid voor de desbetreffende autoriteiten, waarbij ze overigens wel denkt aan vertegenwoordiging van zekere belangengroepen in het toezicht op de Rijksbank. De vormen van politiek, die de Commissie hebben voorgestaan zijn *disconto-* en *openmarktpolitiek*; daarnaast ziet ze er belang in, dat de Rijksbank ook haar program duidelijk kenbaar maakt, wat een psychologisch effect kan hebben.¹⁾ Een uitvoerige bespreking van wat met disconto- en openmarktpolitiek wel en niet kan worden bereikt, wordt gegeven, waaruit blijkt, dat men zich de grenzen der mogelijkheden duidelijk voor ogen heeft gesteld, met name voor de depressietijd. Men ziet dan ook als voornaamste uitwerking van deze politiek in het eerste deel ener depressie, dadelijk na de crisis, het zo goed mogelijk handhaven van de liquiditeit van het bankwezen. Een ander effect acht de Commissie, zo lang het economisch leven zich nog boven het evenwichtsniveau bevindt, niet te bereiken en ook niet wenselijk. Wanneer het evenwichtsniveau bereikt is, zijn echter wel andere dingen nodig. Dan moet getracht worden, een handhaving, eventueel een lichte uitbreiding van de geldcirculatie te bereiken. En dan doet zich de moeilijkheid gevoelen, dat de rente- en openmarktpolitiek alleen daartoe niet bij machte zijn, zoals in de jongste depressie duidelijk is gebleken. Dit is het moment, waarop, naar het oordeel der Commissie, een uitvoering van uitgestelde en vervroegde openbare werken

¹⁾ Als voorbeeld wordt gewezen op het program van de Rijksbank na September 1931, dat als hoofdpunt had: constante interne koopkracht (in de kleinhandel) van de Kroon.

¹⁾ Arbetslöshetsutredningens betänkande II, Atgärder mot arbetslöshet; Statens Offentliga Utredningar 1935: 6 (Socialdepartementet), Stockholm 1935.

nodig is: dit is de zekerste weg (omdat het de directe is) ter influencering van de circulatie.

Bevindt men zich eenmaal wederom in een opgaande conjunctuurperiode, dan moet na enige tijd remmend worden opgetreden. De rentepolitiek en de openmarktpolitiek kunnen elkaar daarbij aanvullen. Wanneer de ene betrekkelijk onwerkzaam is, zal de andere juist des te werkzamer zijn. Een afzonderlijke rem kan zo nodig nog worden aangelegd door *controle op emissies* en door *kredietrantsoenering*.

Een kwestie van betekenis is, welke conjunctuursymptomen de Rijksbankleiding bij het nastreven van haar doeleinden zal hebben te volgen. Het nastreven van een constant prijsniveau is niet altijd voldoende of gewenst. Men zal een serie verschillende symptomen in het oog moeten houden en ook nog een aantal nieuwe statistische gegevens nodig hebben om een zo zeker mogelijke beoordeling van de conjunctuursituatie te verkrijgen. De Commissie releveert in verband met dit laatste, dat nog ontbreken gegevens betreffende:

het grondstoffenverbruik door sommige industrieën;

meer gedetailleerde cijfers voor textiel- en metaalproductie en bosbouw;

betere cijfers betreffende in- en uitvoerprijzen; betere cijfers betreffende de kapitaalbewegingen, van kapitaal op korte en lange termijn uitgezet, uit en naar het buitenland.

De Commissie acht echter ten behoeve van een goede conjunctuurpolitiek niet slechts de verzameling van deze nieuwe gegevens nodig, doch ook het doen van onderzoekingen en het doorgeven van inlichtingen aan hoofden van diensten, hetgeen het werk zou moeten zijn van een afzonderlijke regeringsinstelling of een door de Regering financieel te ondersteunen reeds bestaande instelling. Het zou niet zozeer nodig zijn, dat de resultaten van die onderzoekingen (o.m. een periodieke conjunctuuranalyse omvattend) gepubliceerd werden, als ze maar beschikbaar zijn voor de diensten, die ze nodig hebben.

Een dilemma bij de uitvoering van de geschetste conjunctuurpolitiek van de centrale bank ontstaat, wanneer de conjunctuursymptomen zouden wijzen in een richting tegenovergesteld aan wat de handhaving van de muntpariteit zou verlangen. De Commissie acht het wenselijk, dat in de eerste plaats de handhaving van de muntpariteit wordt nagestreefd; en ze wijst er op, dat een conflict tussen de twee plichten des te zeldzamer zal zijn, naarmate de centrale bank over een grotere reserve beschikt. „De conjunctuurpolitieke betekenis van een sterke positie van de Rijksbank op de valutamarkt is zo groot, dat de valiesrisico's, verbonden met een grote valutaportefeuille, en dergelijke banktechnische overwegingen, het houden daarvan niet moeten verhinderen,” zo besluit de Commissie haar opmerkingen dienaangaande.

Wel ziet zij hier de noodzakelijkheid van aanvullende bevoegdheden van de centrale bank in de richting van controle van kapitaalexport en eventueel ook een ondersteuning van de conjunctuurpolitiek der bank door de handelspolitiek der Regering.

De moeilijkheden in de uitvoering van deze maatregelen gelegen worden vermeden, indien men de pariteit van de munteenheid niet zo constant houdt als onder de gouden standaard. Dit alternatief wordt in het Verslag ook onder de ogen gezien. Het wordt zelfs als de enig mogelijke weg beschouwd voor het geval men niet voldoende internationale overeenstemming op het gebied van conjunctuurpolitiek bereikt. De noodzaak van voorzieningen in de internationale economische verdragen voor een dergelijke situatie wordt betoogd.

Zoals reeds even werd opgemerkt, beschouwt de Commissie het als gewenst om naast maatregelen van kredietpolitiek nog andere ter vervlakking van de conjunctuur te nemen en wel in de eerste plaats de

verschuiving van openbare werken naar de periode van de geconsolideerde depressie. Juist in die fase toch is het moeilijk om uit een vicieuze cirkel te komen, die ons allen thans van nabij bekend is. De verschillende moeilijkheden, verbonden met een dergelijke politiek, worden besproken. Er wordt op gewezen, dat een aantal van de hier bedoelde werken een zo lange tijd in beslag nemen, dat een snelle aanpassing aan de behoeften van de arbeidsmarkt onmogelijk is. Er wordt eveneens op gewezen, dat een aantal openbare werken door hun aard toch steeds met de conjunctuur op en neer zullen moeten gaan. Er wordt aan herinnerd, dat een zich richten naar de behoeften van de arbeidsmarkt het gevaar meebrengt van een zekere roekeloosheid met overheids gelden. In verband daarmee wordt de noodzaak onderstreept van een nauwgezette toetsing der uit te voeren werken aan het algemeen economisch en cultureel belang — zoals dat gezien moet worden bij een normale conjunctuurstand.

Ondanks deze bezwaren meent de Commissie toch te moeten adviseren tot een verschuiving van werken voorzover maar mogelijk. De formulering is deze, dat voor zoveel mogelijk werken een planning op lange termijn gewenst is, waarin zoveel mogelijk conjunctuurvervlakking als doel voorop staat. In dit verband wordt ook een controle op de lagere overheidslichamen in die zin nuttig geacht, evenals een controle ter toetsing van de doelmatigheid der uitgaven voor werken.

Een dergelijke politiek eist tevens veranderingen in de opvattingen omtrent wat een gezonde financiële overheidspolitiek is. Onder de openbare werken toch zijn er die niet productief in de engere zin van het woord zijn en waarvoor dus — althans naar de zeer strenge Zweedse usances in dit opzicht — niet geleend zou moeten worden. Ook afgezien daarvan is het goed om de op de bedrijven drukkende belastingen in depressietijd laag te houden. Een tekort in depressiejaren op de gewone dienst is zodoende onvermijdelijk. In plaats van de opvatting, dat een sluitende begroting voor de gewone dienst van elk jaar afzonderlijk gewenst is, moet nu naar de mening van de Commissie komen de opvatting, dat dit over een langere periode — een periode van bijv. acht of tien jaar — wel gewenst is, doch niet noodzakelijk over elk jaar afzonderlijk. In jaren van slechte conjunctuur kan het doelmatiger zijn, te lenen ook voor niet-productieve uitgaven. Naderhand zal het tegenovergestelde dienen te geschieden, n.l. de aflossing der geleende bedragen uit de gewone middelen. De Commissie bespreekt uitvoerig de vraag, hoe dit alles kan gebeuren met een zo klein mogelijke aantasting van het reële vermogen en daarmee van de kredietwaardigheid van de staat. Het voornaamste voorstel, dat ze daarbij doet is — afgezien van de reeds vroeger aanbevolen zorgvuldige toetsing van de uitgaven voor openbare werken — dat in de begrotingen en rekeningen een zeer duidelijke scheiding gemaakt wordt tussen de productieve en de niet-productieve uitleningen gefinancierde uitgaven. Daarnaast stelt ze de overweging van rigoureuze regels voor de afschrijvingen op productieve eigendommen van staatsbedrijven voor, ten einde een verdere zekerheid te hebben, dat in depressietijden niet ongemotiveerd ruim zal worden geïnvesteerd.

Hiermee moge de weergave van de beschouwingen en voorstellen van de Commissie besloten worden. Het is niet de bedoeling een uitvoerige kritiek te geven, doch in de eerste plaats om de gezichtspunten ter kennis van de lezers van dit blad te brengen. Om die reden moge met een enkele kanttekening worden volstaan. In 't algemeen verdienen m.i. de overwegingen van de Commissie zeer de aandacht; ze getuigen van een uitgebreide studie en een constructieve geest. Enkele vragen dringen zich reeds aanstonds op, die

in de beschouwingen geen nadere beantwoording vinden. Ten eerste of men niet onder de indruk van de gunstige wending van de Zweedse conjunctuur te optimistisch is geweest ten aanzien van de mogelijkheid om met een in hoofdzaak monetaire politiek resultaten van betekenis te boeken. Hoewel de Commissie zonder twijfel allerlei reserves maakt — zo ten aanzien van de mogelijkheid om de opleving alleen door monetaire politiek te verkrijgen — krijgt men toch de indruk, dat men de monetaire politiek iets te belangrijk ziet, of althans de gunstige gevolgen van de devaluatie in Zweden ten dele op rekening stelt van stabilisatie van het binnenlandse prijsniveau.

Ten tweede dringt zich de vraag op, of men met de Commissie mag aannemen, dat de leiding van de Centrale Bank door het particuliere bankwezen en door de kredietverlening via de kapitaalmarkt en anderszins zo zonder wrijving zal worden gevolgd, dat deze andere kanalen van kredietverlening zonder nadere controle kunnen blijven.

Ten derde is geen aandacht gegeven aan de vraag, of een eventueel in de hausseperiode te vormen crisisfonds inderdaad in de vorm van obligaties moet worden aangehouden (c.q. de in depressietijd te overbruggen tekorten werkelijk door leningen moeten worden gefinancierd) dan wel andere vormen (vernietiging en creatie van ruilmiddelen) te verkiezen zouden zijn.

Tenslotte is een vraag in hoeverre de soepelheid waarop nog al eens aangedrongen wordt inderdaad in het belang is van een goede conjunctuurpolitiek. Onder soepelheid kan men twee dingen verstaan: snelle reactie of intensieve reactie. Het eerste zal ongetwijfeld vaak toe te juichen zijn. Het laatste echter — in tegenstelling tot een mening, die nog al eens wordt gehoord — niet. Daarop hoop ik bij een andere gelegenheid uitvoerig terug te komen. Het kan hier bij een signaleren van de kwestie blijven.

Ongetwijfeld echter — het moge worden herhaald — verdient dit Verslag grote belangstelling.

J. TINBERGEN.

CLEARING-MOEILIKHEDEN.

Als gevolg van de talrijke en ernstige betalingsmoeilijkheden welke exporteurs in crediteurlanden moesten ondervinden door de deviezenrestricties (en al hetgeen daarmee gepaard gaat) in debiteurlanden, zijn door verschillende crediteur-Regeeringen beschermende maatregelen ten aanzien van het betalingsverkeer getroffen. En aangezien de handelsbalans tusschen crediteur- en debiteurlanden in den regel een uitvoeroverschot oplevert aan de debiteurlanden, scheen aanvankelijk niets eenvoudiger dan een beslag op den uitvoer der debiteuren ten gunste van den export in het crediteurland. Een en ander is, zeer in het kort omschreven, oorzaak en wezen der „clearing”. Aanvankelijk werd algemeen verondersteld, dat passieve handelsbalansen in een clearing-verhouding aan het passieve land voldoende betalingszekerheid zouden garandeeren. Maar de ervaring op het gebied der internationale clearing-regelingen heeft op onloochenbare wijze bewezen, dat defensieve maatregelen in het betalingsverkeer, welke in theorie toepasselijk schijnen, in de practijk geenszins aan de gestelde verwachtingen voldoen.

De Nederlandsch-Duitsche situatie vormt in dit opzicht een zeer sprekend voorbeeld; de wederzijdse handelsbeweging met onze Oostelijke naburen leverde aan Duitschland een aanzienlijk uitvoersaldo, d.w.z. een vordering op Nederland. Het behoeft dus in het geheel geen verwondering te baren, dat belanghebbenden bij onzen uitvoer naar Duitschland op regeeringsmaatregelen aandrongen, toen hunnerzijds in het tweede halfjaar van 1932, dank zij de Deutsche deviezenwetgeving, steeds langer op de betaling hunner vorderingen gewacht moest worden. De Nederlandsch-Duitsche handelsbeweging leverde

aan Duitschland in 1931 en 1932 uitvoersaldi ten bedrage van resp. f 368 en f 223 millioen, zoodat de integrale betaling van onzen uitvoer veilig werd geacht, mits de Nederlandsche betalingen voor Duitschen invoer in de allereerste plaats werden aangewend ter voldoening onzer nationale exportvorderingen. Wij achten het niet noodig te dezer plaatse in bijzonderheden te treden over de verschillende regelingen, welke sedertdien tusschen de Nederlandsche en Duitsche Regeeringen getroffen zijn; hierover is voldoende gezegd en geschreven. Bovendien geeft het laatste jaarverslag onzer circulatiebank een duidelijk overzicht van een en ander.

Het staat intusschen onomstootelijk vast, dat het complex onzer regeeringsmaatregelen op het gebied van het betalingsverkeer niet heeft mogen baten; noch ten opzichte van Duitschland, noch ten opzichte van Turkije, noch ten opzichte van Chili. Een zelfde verschijnsel valt in de andere crediteurlanden, met name Frankrijk en Zwitserland, te constateeren; steeds trekt de clearing scheef, d.w.z. de passieve handelsbalans der crediteuren vermindert aanzienlijk door een clearing, en in vele gevallen verandert die passiviteit zelfs in activiteit. Engeland heeft zich tot nu toe afkeerig getoond van dergelijke regelingen, de Engelsche Regeering geeft klaarblijkelijk de voorkeur aan betalingsregelingen, welke meer speelruimte laten, zooals bijv. de Britsch-Argentijnsche en Britsch-Duitsche regelingen. Groot-Brittannië heeft voldoende vertrouwen in zijn politieke, economische en financieele macht om betaling uit het valuta-arme buitenland te erlangen. Engeland heeft echter met Italië onlangs een clearingregeling getroffen, waarvan de resultaten, volgens de Engelsche persberichten, aan den Engelschen uitvoer evenmin bevrediging schenken.

Herhaaldelijk wordt de vraag gesteld, aan welke oorzaken dit algemeen mislukken der verschillende clearing-rekeningen te wijten is. Naar onze meening zijn clearing-overeenkomsten, zooals deze tot nu toe tot stand zijn gekomen, tot mislukken gedoemd door het wezen der moeilijkheden zelve. Wanneer een bepaald land zijn buitenlandsche verplichtingen niet meer kan vervullen, indien dus het z.g. transferprobleem zich voordoet, kan deze moeilijkheid niet uit den weg worden geruimd door clearingregelingen, welke geen rekening houden met de kunstmatige monetaire situaties der valuta-arme en valuta-zwakke debiteurlanden. Transfer-moeilijkheden gaan in deze landen immers gepaard met deviezenrestricties en „van boven af” geregelde buitenlandsche wisselkoersen; deze wisselkoersen houden in het geheel geen rekening met de internationale koopkracht dezer geldsoorten (Reichsmarken, Pengo's, Leis, Chileensche e.a. Pesos, Milreis, en wat dies meer zij). De clearing verloochent derhalve de fundamentele moeilijkheden; doel der clearing is immers export vanuit het crediteurland zonder betalingsmoeilijkheden, voor zoover zulks ten laste der invoerverplichtingen kan plaats vinden. En aangezien de clearing juist plaats vindt op basis dezer kunstmatige officieele wisselkoersen in het valuta-zwakke land, moet de zaak uiteindelijk misloopen. Eenerzijds, omdat de handel in de crediteurlanden zich in een clearingverhouding veilig waant, en, geprikkeld door hoge prijzen (inflatie!) in de valuta-zwakke landen, gemakkelijker tot uitvoer overgaat dan zonder clearing het geval zal zijn. Anderzijds omdat de export in het valuta-zwakke land — dank zij clearing tegen officieele koersen — minder tot uitvoer naar het betreffende clearing-land genegen zal zijn. De betreffende exporteurs in het debiteur-land krijgen nl. via de clearing als provenu van hun uitvoer slechts labiele nationale munt in handen, terwijl zij uit den aard van de zaak veel meer belang stellen in vrije buitenlandsche deviezen. In het valuta-zwakke land ontstaat dus een drang tot export naar landen, waarmede geen clearing bestaat, en wanneer dat niet mogelijk is,

zal men trachten de clearing te ontduiken. Deze tendens, door de clearing in het leven geroepen, veroorzaakt — in de clearing-verhouding — uitvoervermeerdering der crediteurlanden en uitvoervermindering der debiteurlanden, hetgeen uit den aard van de zaak iedere clearing scheef moet trekken, omdat juist het omgekeerde dringend noodzakelijk is voor de gewenschte verbetering der wederzijdsche verhoudingen. Typeerend is in dit opzicht het feit, dat de Deutsche uitvoer gedurende het eerste kwartaal van 1935 met 25 pCt. verminderde tengevolge van de daling van den uitvoer naar Europa en Afrika. De uitvoer naar Azië, Amerika en Australië, waarmede geen clearingverdragen bestaan, was gedurende dezelfde periode echter *hooger* dan in het eerste kwartaal van 1934. De invoer uit Europa was 21 pCt. hooger, terwijl de invoer uit de overige werelddeelen achteruit is gegaan.

Wij zijn derhalve de meening toegedaan, dat de clearingregelingen, zooals deze tot nu toe zijn ingesteld, de betalingsmoeilijkheden tusschen crediteuren en debiteurlanden onmogelijk kunnen oplossen, aangezien daarbij niet voldoende rekening is gehouden met het wezen dezer moeilijkheden.

In ons land wordt naar een oplossing der Nederlandsch-Deutsche clearingmoeilijkheden gestreefd door:

- a. uitvoer-beperking,
- b. vermindering rente-transfer,
- c. clearing-compensatie,
- d. regeling reizigersverkeer.

Het is in het belang onzer verschillende goederen- en dienstencrediteuren van Duitschland te hopen, dat deze pogingen met succes bekroond zullen worden. Wij vreezen echter, dat de onderhavige moeilijkheden op deze wijze niet uit den weg worden geruimd. De sub a. vermelde maatregel beteekent vermindering van onze nationale koopkracht, terwijl daarvan vermoedelijk een verdere teruggang van den Deutschen invoer het gevolg zal zijn. Het middel sub b. impliceert eveneens daling onzer koopkracht, de sub c. genoemde methode gaat gepaard met allerlei administratieve rompslomp, terwijl het begrip „zusatz” invoer tot vele minder gewenschte praktijken zal voeren. De betreffende importeurs van Deutsche goederen zullen n.l. al het mogelijke verrichten, gefingeerde facturen enz., teneinde de „Zusätzlichkeit” hunner importen te bewijzen. En tenslotte zal de sub d. genoemde regeling o.i. slechts een beperkt bedrag in de clearing-pot doen vloeien.

De kern der transfer-moeilijkheden wordt echter niet door deze maatregelen aangetast. Wij hebben reeds betoogd, dat de internationale betalingsmoeilijkheden o.i. in wezen schuilen in het verschil in koopkracht tusschen de „vrije” valuta's der crediteurlanden en de wettelijk geregelde valuta's der debiteurlanden. En zoolang niet gestreefd wordt naar een nivelleering van dit verschil, zal de internationale handel onmogelijk van zijn ketenen bevrijd kunnen worden. Deze nivelleering is naar onze meening, in de bestaande chaotische internationale monetaire verhoudingen, slechts te verkrijgen via een stelsel van premies; in de crediteurlanden te betalen door exporteurs aan importeurs. Wij hebben daarmede de z.g. exportcertificaten op het oog, waarover de heer Roet zeer uitvoerig heeft geschreven.¹⁾ Dit systeem functionneert, zeer in het kort gezegd, op de volgende wijze. De Nederlandsche importeur stort op de clearing-rekening, of verklaart op deze rekening te zullen storten. Hiervoor worden hem verhandelbare exportcertificaten verstrekt (in een bepaalde verhouding, bijv. voor iedere f 1000 import f 800 certificaten). Deze certificaten verkoopt hij aan den export, die zonder deze certificaten niet via de clearing betaald wordt, en zodoende dus zekerheid verkrijgt, dat er

voldoende clearing-fonds aanwezig is. De prijs, welke zich voor deze certificaten ontwikkelt, zal het verschil in de koopkracht der vrije crediteuren en kunstmatige debiteuren geleidelijk nivelleeren. Het principe is, zooals men ziet, bijzonder eenvoudig; er zullen aan een dergelijk systeem ongetwijfeld bezwaren verbonden zijn; wij gelooven echter, dat deze in de praktijk minder zwaar zullen wegen dan de voordeelen.

Door de Nederlandsche nijverheid is bijv. de vrees geopperd, dat de Deutsche invoer door dit systeem aanzienlijk zal toenemen, hetgeen prijsverstorend op onze markt moet werken. Het zal o.i. zoo'n vaart niet loopen, de prijsontwikkeling der exportcertificaten is in de eerste plaats een behoorlijke veiligheidsklep, de exporteurs betalen vanzelf sprekend niet meer premie dan strikt noodzakelijk is, en bovendien wordt onze nationale industrie door contingentteering beschermd. Men moet overigens vooral niet uit het oog verliezen, dat een al te stringente invoerbepaling de imperatieve noodzakelijkheid tot aanpassen in belangrijke mate doet vervagen.

Anderen zijn de meening toegedaan, dat de handel in exportcertificaten tot speculatieve excessen in deze papieren zal voeren. Men heeft ook de veronderstelling geuit, dat onze uitvoer door dit systeem beperkt zal blijven tot die artikelen, welke hooge premies kunnen betalen, bijv. bepaalde koloniale voortbrengselen. Wij gelooven, dat al dergelijke bezwaren of sterk overdreven worden, of gemakkelijk opgelost kunnen worden. Hoofdzaak is, dat gestreefd worde naar een zoo vrij mogelijke prijsontwikkeling binnen het kader der huidige moeilijkheden en mogelijkheden.

Het is o.i. te betreuren, dat het principe der exportcertificaten nog niet aan een zeer grondig onderzoek is onderworpen; de ernstige internationale betalingsmoeilijkheden waarmede de uitvoerhandel te kampen heeft, nopen in het algemeen belang tot het zoeken naar een betalings-modaliteit, welke, in het kader der bestaande ongunstige monetaire verhoudingen, de beste kansen van slagen biedt. De internationale praktijk heeft bewezen, dat de bestaande clearing-overeenkomsten geenszins aan de verwachtingen beantwoorden; het speciale rapport van den Volkenbond opent in dit opzicht ook geen nieuwe wegen. Het is uit den aard van de zaak zeer gemakkelijk te verklaren, dat een terugkeer tot stabiele valuta-verhoudingen deze internationale betalingsmoeilijkheden uit den weg zal ruimen. Met dergelijke algemeenheden wordt noch het bedrijfsleven noch de wereldhandel, noch de volkshuishouding gediend; er moet met vereende krachten gestreefd worden naar een betalingssysteem, dat, bij een zoo vrij mogelijke prijsontwikkeling, de internationale handelsbeweging — indien eenigszins mogelijk — bevrijdt van z'n monetaire ketenen. Het is helaas niet waarschijnlijk, dat de monetaire chaos binnenkort wordt opgelost, en dientengevolge moet een zoodanig betalingssysteem gevonden worden binnen het kader van de tegenwoordige internationale valuta-situatie. Moge deze uiteenzetting ertoe bijdragen, dat spoedig met vereende krachten zeer ernstig gezocht wordt naar het middel, dat de clearing van zijn fundamentele fouten ontdoet; zoo lang het tegendeel niet duidelijk bewezen is, zien wij dit middel in bovenbedoelde exportcertificaten.

E. HENNY.

EEN NIEUWE PHASE IN DE ONTWIKKELING VAN HET INTERNATIONALE RUWSTAALKARTEL.

In 1933 werd het oude internationale productiekartel in de staalindustrie omgezet in een internationaal exportkartel. Het sluitstuk van de nieuwe organisatie was het nationale verkoopkantoor der Belgische staalproducenten (Cosibel), dat evenals het Irka op 1 Juni 1933 tot stand kwam. Alle producenten in Duitschland, Frankrijk, België/Luxemburg en het Saargebied waren toen in nationale verkoopkan-

¹⁾ Zie Ned. Werkgever d.d. 14 Febr. 1935 en Alg. Handelsblad d.d. 23 en 24 Maart 1935.

toren vereenigd. Het nieuwe internationale ruwstaalkartel regelde den export van alle walsrijproducten. Teneinde de markten der aangesloten landen tegen onderlingen invoer te beschermen; respectievelijk dien onderlingen invoer te regelen, werd het stelsel van z.g. „Kontingentaakommen” tusschen de betrokken landen voltooid. Het kartel functioneert thans zoo, dat aan elk der deelnemende landen een bepaald percentage van den totalen uitvoer aan walsrijproducten, in ruwstaal omgerekend, wordt toegekend, onverschillig of deze producten in verkoopkantoren van het Irka zijn ondergebracht of niet. Deze percentages hangen ten deele af van den omvang van den totalen uitvoer. Elk land verkoopt voor eigen rekening, doch de vastgestelde hoeveelheden mogen niet worden overschreden. Voor overschrijdingen van het quotum zijn boeten vastgesteld.

Verder heeft het Irka 6 verkoopkantoren opgericht: voor halffabrikaten, voor profielen, voor staafstaal, voor zware platen, voor halfzware platen en voor universaalstaal. Deze internationale verkoopkantoren stellen de prijzen en betalingsvoorwaarden, waartegen de nationale verkoopkantoren mogen exporteeren, vast en controleeren de hoeveelheden. Voor deze zes afzonderlijke producten zijn afzonderlijke quota vastgesteld; ook op de overschrijdingen van deze quota staan boeten. In de overeenkomst van het Irka is voorzien in de stichting van eigen verkooporganisaties in de voornaamste afzetgebieden van het kartel. Zulke organisaties, waarin voor een groot deel de staalhandel van de betrokken afzetgebieden is vertegenwoordigd, zijn tot stand gekomen in Engeland, Scandinavië, Zwitserland, Nederland en Egypte.

Het Irka werd in Juni 1933 opgericht voor een tijdperk van 5 jaar.

Met afwisselend succes en met opofferingen wat betreft den prijs hebben de producenten van het continent, inzonderheid de Belgische staalproducenten, op de Engelsche markt weten te concurreeren ondanks het hooge invoerrecht, dat op den import van stalen producten en halffabrikaten in Engeland is gelegd. Zooals men weet, werd in het voorjaar van 1932 een invoerrecht van 33½ pCt. ad valorem op deze producten ingesteld; voor verschillende producten werd dit invoerrecht in Maart 1935 verhoogd tot niet minder dan 50 pCt. van de waarde. Deze verhooging diende blijkbaar om den Engelschen een ruggesteun te verschaffen bij de toen op til zijnde besprekingen met het Irka omtrent den invoer van staal in Engeland. Ook wilden zij, dat de Regeering eenzijdig den invoer zou contingenteeren; de Regeering zelf had echter als voorwaarde voor de handhaving der invoerrechten een overeenkomst tusschen de Engelsche producenten en het Irka gesteld. Het zwakke punt voor de Engelschen lag in de overzeesche Britsche gebieden, waar de continentale staalproducenten zouden trachten hun afzet ten koste van Engeland door middel van lage aanbiedingen uit te breiden. Reeds aan het einde van 1934 was er van zulke aanbiedingen sprake. Een andere belangrijke factor was, dat het internationale railskartel, waarbij de Engelschen waren aangesloten, op 1 April 1935 afliep. Bij de onderhandelingen over de verlenging kon gemakkelijk druk op Engeland worden uitgeoefend in de richting van Englands aansluiting bij het Irka. Zooals reeds werd gezegd, heeft het Irka n.l. de exportquota vastgesteld voor den totalen uitvoer van walsproducten; daaruit volgt, dat de naast het Irka bestaande afzonderlijke internationale organisaties voor rails, walsdraad enz. reeds door het Irka eenigermate zijn gebonden in haar politiek.

Er is inderdaad een overeenkomst met Engeland tot stand gekomen met betrekking tot den invoer van stalen producten uit de Irka-landen in Engeland. Een voorloopige overeenkomst betrof den invoer in de maanden, Mei, Juni en Juli, waarbij voor de verschillende producten contingenten werden vastgesteld op basis van een jaartotaal van 643.000 ton. Daar

men nog geen definitieve overeenkomst kon bereiken ten aanzien van de quota voor de verschillende afzonderlijke producten, werd voor de rest van het jaar overeengekomen den invoer op dezelfde basis als in de genoemde drie maanden te laten plaats vinden. In de op 26 Juli jl. voortgezette besprekingen is een definitieve overeenkomst gesloten, waarbij de invoer van walsrijproducten in Engeland werd vastgesteld op 632.000 ton in het eerste jaar van de overeenkomst en 525.000 ton per jaar in de volgende jaren. De overeenkomst heeft een duur van 5 jaar; maar is, in verband met het aflopen van het Irka in 1938, in Juni van dat jaar opzegbaar. De overeenkomst gaat in op 8 Januari 1936. Er is tevens bekend geworden, dat de Belgische quote in het totale Engelsche importcontingent 231.000 ton zal bedragen voor het jaar 1936. Als men bedenkt, dat de uitvoer van België en Luxemburg naar Engeland in 1934 536.000 ton staal bedroeg, dan kan men nagaan, welke opoffering het Irka zich getroost heeft om met Engeland tot overeenstemming te komen. Als gevolg van de eerste voorloopige overeenkomst met het Irka voor de maanden Mei, Juni en Juli werd het Engelsche invoerrecht van 50 pCt. door de Regeering op verzoek van de Engelsche staalindustrie verlaagd tot het oorspronkelijke van 33½ pCt. Het was klaarblijkelijk niet de bedoeling, dat na de overeenkomst de prijzen voor de Engelsche markt onmiddellijk zouden worden verhoogd. Wel heeft het Irka er bij de Engelschen op aangedrongen het invoerrecht van 33½ pCt. te verlagen tot 10 pCt. ad valorem, zoodat op deze wijze de opbrengst van den verkoop in Engeland voor de producenten van het vasteland kon worden vergroot. De Engelschen zouden echter dit verzoek van het Irka slechts schoorvoetend en ten deele hebben ingewilligd. Het verzoek aan de Regeering zou niet verder strekken dan tot een verlaging tot 20 pCt. van de waarde.

Teneinde den invoer uit de Irka-landen zelf te kunnen controleeren zijn de Engelsche producenten van plan de Regeering te bewegen tot het invoeren van een stelsel van importvergunningen. Deze vergunningen zouden dan worden afgegeven door een daarvoor te stichten afdeling van de British Steel Export Association, de uitvoerorganisatie van een zeer groot deel van de Engelsche staalindustrie.

De genoemde overeenkomst tusschen de Engelsche staalproducenten en het Irka moet worden beschouwd als een overeenkomst, die ten doel heeft het stelsel van bescherming van eigen markten tegen onderlingen invoer uit te breiden. Weliswaar kan Engeland nog niet als een volwaardig lid van het Irka worden beschouwd, daar er nog geen definitieve regeling is getroffen omtrent het quotum van de Engelschen in den totalen export van Engeland en de Irka-landen. De regeling van den export buiten de Irka-landen is eigenlijk het doel van de Irka-overeenkomst. Er is echter reeds in beginsel overeengekomen, dat bij toekenning van een exportquotum aan de Engelschen, de Engelsche uitvoer van 1934 als basis zal dienen. De eigenlijke besprekingen omtrent de vaststelling van dit quotum moeten nog beginnen. Een definitieve overeenkomst in deze zal een toetreding van Engeland tot het Irka beteekenen.

In verband met de genoemde belangrijke gebeurtenissen in het Irka kan nog genoemd worden een complex van andere overeenkomsten, waarbij het Irka ten nauwste betrokken is. In de eerste plaats is intusschen het reeds genoemde internationale railskartel verlengd met 5 jaar. De belangrijkste buitenstaander van dit kartel, Polen, is tot het railskartel toegetreden. Tegelijkertijd werd bekend, dat Polen eveneens was toegetreden als lid van het internationale walsdraadkartel en het internationale exportkartel der producenten van getrokken draad (Iweco), alsmede tot het internationale ruwstaalkartel zelf. Uit wat er bekend is geworden, zou men kunnen opmaken, dat het totale exportkwantum van het Irka

verhoogd is met 10 pCt., en dat deze 10 pCt. toegekend zijn aan Polen.

Er is dus allerwegen een groote activiteit te bespeuren met betrekking tot de kartelleering in de Europeesche ijzer- en staalindustrie. Van deze kartelactie is het internationale ruwstaalkartel de spil.

T. H.

AANTEKENINGEN.

Internationale economische betrekkingen.¹⁾

Eenigen tijd geleden is het rapport van deze Commissie, die onder de bekwame leiding van Robert M. Hutchins, President van de Universiteit van Chicago, stond in Amerika verschenen. Het circa 400 bladzijden dikke werk werd daar met groote belangstelling in wijde kringen ontvangen en becritiseerd. Bovenstaande onpartijdige commissie werd ingesteld door de „Social Science Research Council”, terwijl zijn werkzaamheden op diens verzoek werden gefinancierd door de „Rockefeller Foundation” en had tot taak de tegenwoordige toestand in de Vereenigde Staten te onderzoeken, waar verschillende practijken en principes grooten invloed uitoefenen op de nationale politiek in internationale economische betrekkingen; zij moest verder de richtlijnen en doelstellingen der Amerikaansche politiek bespreken en haar mogelijke resultaten voor het welzijn van het Amerikaansche volk. Tenslotte moest er een rapport opgemaakt worden, dat een analyse gaf van de betreffende problemen met begeleidende aanbevelingen. Om deze verantwoordelijke taak te volbrengen, raadpleegde de Commissie ambtenaren, zakenlieden, boeren, industrieelen, economen, bankiers en vele specialisten op internationaal gebied. Ter aanvulling werd de betreffende Europeesche en Amerikaansche literatuur bestudeerd en bovendien werden „hearings” gehouden in Washington, New-York, Chicago, Des Moines, Denver, San Francisco, Houston en New Orleans. Het rapport bestaat uit de volgende 5 deelen:

Deel 1: geeft de aanbevelingen van de Commissie.
Deel 2: de redenen voor deze aanbevelingen.

Met het oog op de plaatsruimte zullen alleen deze twee deelen als een aaneengesloten geheel hier worden besproken.

Deel 3: is een rapport van den secretaris der Commissie, Dr. Alvin. H. Hansen.

Deel 4: geeft een keuze uit de schriftelijke verklaringen, die de Commissie werden toegestuurd met sommige gecorrigeerde afschriften van bijdragen, die mondeling gedurende de „hearings” werden gegeven (o.a. van Henry A. Wallace, Secretary of Agriculture).

Deel 5: vat de punten samen, die door de deelnemers aan de „hearings” naar voren werden gebracht, voor zoover deze nog niet onder deel 4 vermeld zijn.

De conclusies van deze commissie zijn ook voor de Nederlandsche lezers van buitengewoon belang om een goeden indruk van de in Amerika heerschende stroomingen te krijgen, zulks te meer, daar binnenkort de handelsbesprekingen tusschen Nederland en de Vereenigde Staten een aanvang zullen nemen.

Het algemeene doel van de Amerikaansche internationale economische politiek.

De algemeene toestand van het Amerikaansche volk is veranderd als gevolg van den snellen groei der stedelijke bevolking, van de positieverandering van debiteur- tot crediteurnatie en den dwang om de tarievenpolitiek te herzien, indien de wereldhandel zich tenminste weer zal ontwikkelen. Om het wereldherstel te bevorderen moeten de Vereenigde Staten

¹⁾ Rapport van de Commissie tot Onderzoek over de nationale politiek in internationale economische betrekkingen (Hutchins' commissie). Uitgave: The University of Minnesota Press, Minneapolis, Minn.

medewerken tot een vermeerderde uitwisseling van goederen en diensten. De voornaamste moeilijkheid, die een vermeerderden invoer in de Vereenigde Staten belemmert, vormen de miljoenen werklozen, wier aantal door een vermeerderden invoer tijdelijk zou kunnen groeien, hoewel verlaging van sommige invoerrechten mogelijk zou zijn zonder eenige nieuwe werkloosheid te veroorzaken. Direct bij den aanvang der werkzaamheden werd geconstateerd, dat het verschil tusschen economisch-nationalisme en internationalisme oppervlakkig en denkbeeldig was. Iedere economische politiek bevat een compromis-element en is verder nationaal in die beteekenis, dat ze wordt gevolgd om de belangen van de natie te bevorderen. Internationalisme is dus in zeker opzicht nationaal, omdat het nooit in de praktijk uitgevoerd wordt, behalve met het doel om de nationale belangen te bevorderen.

Politieke maatregelen.

De internationale economische betrekkingen kunnen niet in belangrijke mate verbeterd worden, voordat het wantrouwen en de internationale spanningen, die nu in de wereld bestaan, aanmerkelijk verlicht worden. De commissie beveelt daarom de volgende maatregelen in de aandacht der Amerikaansche regeering aan:

1. Deelname aan ontwapeningsconferenties en samenwerking met den Volkenbond in werkzaamheden, die geen gevaar opleveren om Amerika in Europeesche conflicten te betrekken. Nadrukkelijk wordt er de aandacht op gevestigd, dat men in Europa geen illusies moet koesteren over werkzaamheden van zuiver Europeeschen aard, voor zoover de Amerikaansche deelname daaraan betreft. Lidmaatschap van het Hof van Internationale Justitie is gewenscht.

2. Terugtrekking van de Philippijnen op voorwaarde, dat het economisch leven van deze eilanden geen schade zal ondervinden van de Amerikaansche invoerrechten. Dit zal het beste bij verdrag kunnen geschieden, daar de uitvoering van een dergelijk verdrag geen nadeel zal berokkenen aan de soevereiniteit der eilanden.

3. Opheffing van de Johnson wet, die het maken van leeningen verbiedt aan die landen, welke in gebreke zijn gebleven hun schulden aan de Vereenigde Staten te voldoen. Indien deze wet bedoeld was om druk op de betreffende regeeringen uit te oefenen, dan heeft ze gefaald. Mocht de bedoeling echter geweest zijn om Amerikaansche geldschietters tegen hun eigen dwaasheden te beschermen, dan is ze eveneens nutteloos. De Johnson wet heeft veel kwaad bloed in het buitenland gezet, dat bijgedragen heeft tot een verdere uitsluiting van Amerikaansche goederen. Ook in Amerika zelf heeft deze wet geen voordelige resultaten opgeleverd.

4. Onmiddellijke oplossing van de kwestie der oorlogsschulden. Niets is belangrijker, want niet alleen zijn deze schulden de oorzaak van veel moeilijkheden en wrijving tusschen de Vereenigde Staten en andere mogendheden, maar tevens verstopping van de handelskanalen en zijn derhalve een ernstige belemmering voor het wereldherstel. *De commissie gelooft niet, dat de belangen der Vereenigde Staten een betaling vereischen.* Indien deze schulden volledig afgewikkeld zouden worden, dan zou de crediteurpositie van de Vereenigde Staten nog jaarlijks met ongeveer \$ 265.000.000 toenemen. Het is duidelijk, dat zelfs de opeisching van een belangrijk gedeelte een sterk passieve handelsbalans noodzakelijk maakt. Daar de export moeilijk verminderd zal kunnen worden tot een punt, waarop de gevolgen een ware ramp zouden zijn, ligt de eenige oplossing in een vermeerdering van den invoer. Dit beteekent lagere invoerrechten en de mogelijkheden om deze in de huidige depressie te verlagen, zonder dat hieruit weer werkloosheid voortvloeit, zijn uiterst beperkt.

Met het oog op de thans onder het Amerikaansche volk heerschende stemming is het wel zeer onwaarschijnlijk, dat dit zijn goedkeuring aan een onmiddellijke en belangrijke invoervermeerdering zou geven.

De Commissie dringt er daarom nogmaals op aan om de oorlogsschulden uit den weg te ruimen door bijv. het vaststellen van een verschuldigde som, die een betrekkelijk klein gedeelte van de totale nominale waarde vormt. Het zal dan echter noodzakelijk zijn om een schuldencommissie in te stellen met volledige volmachten om dergelijke vraagstukken tot een bevredigende oplossing te brengen. De overmaking van dan nog verschuldigde bedragen zou bijv. kunnen geschieden door de overdracht van Amerikaansche effecten, die de betreffende buitenlandsche regeeringen van hun onderdanen zouden kunnen krijgen tegen inruiling van hun eigen officieele schuldbewijzen. Verder moet nadrukkelijk worden verklaard, dat toekomstige buitenlandsche beleggingen uitsluitend voor risico der Amerikaansche beleggers zijn, die zich, in geval van moeilijkheden, alleen tot de autoriteiten van het betreffende land zullen kunnen wenden.

Economische maatregelen.

Om een gezond evenwicht in de economische betrekkingen van de Vereenigde Staten te krijgen, beveelt de Commissie de volgende stappen in de aandacht der Amerikaansche Regeering aan.

1. Invoerrechten. Het opheffen van invoerrechten in alle gevallen, waarin geen ernstige vermeerdering der werkloosheid zal plaats vinden. Als zulke invoerrechten komen in aanmerking:

- Invoerrechten op niet concurrerende goederen.
- Invoerrechten, waarvan de practische waarde nihil is.

c. Uitsluitend fiscale invoerrechten.

d. Invoerrechten op goederen, die bijna de geheele Amerikaansche consumptie voorzien.

e. Invoerrechten op goederen, die een speciale kunstvaardigheid vereischen, die in de Vereenigde Staten niet te vinden is.

f. Invoerrechten op delfstoffen, waarvan de Vereenigde Staten slechts een beperkte voorraad hebben, of waar van de voortbrenging niet meer als economisch beschouwd mag worden (o.a. mangaan, tungen enz.).

g. Voor een bepaald seizoen, die op seizoensartikelen.

Indien deze maatregelen niet voldoende mochten blijken te zijn om den invoer tot het noodzakelijke peil op te voeren, dan zullen de tarieven op andere artikelen verlaagd moeten worden op voorwaarde, dat de vermeerdering in het toegelaten goederenvolume nauwkeurig onder contrôle komt te staan om het gevaar van een groeiende werkloosheid tot een minimum terug te brengen. Mocht er door plotselinge verandering in de invoerrechten toch werkloosheid ontstaan, dan kan de regeering tegen voldoende waarborgen een zekere geregelde loonuitkering aan arbeiders doen, die op deze wijze getroffen worden.

De Commissie keurt een vlotte onderhandeling over wederzijdsche handelsverdragen goed, in afwachting van een verlaging der invoerrechten. Wederzijdsche handelsovereenkomsten mogen echter niet als een vervangmiddel voor herziening der invoerrechten beschouwd worden, omdat de „Trade Agreements Act” de verlaging tot slechts 50 pCt. der bestaande tarieven limiteert en dan alleen nog in die gevallen, waarbij andere landen eveneens tot verlaging overgaan. Het afsluiten van dergelijke handelsovereenkomsten wordt alleen aanbevolen, op voor-

Indexcijfers van Nederlandsche aandelen.

De Bank voor Handel en Scheepvaart te Rotterdam zendt ons onderstaand overzicht:

Indexcijfers van 12 aandeelengroepen der Amsterdamsche effectenbeurs. 1)

	Banken	Electriciteit	Handels- ondern.	Industrie	Kunst- zijde	Mijnbouw	Olie	Rubber	Scheep- vaart	Suiker	Tabak	Thee
Gemiddelde 1929	158.3	337.5	168.0	432.7	243.0	268.7	402.0	233.5	125.0	398.4	487.3	443.2
„ 1930	149.4	257.7	125.6	264.9	87.4	177.2	371.1	110.7	82.6	292.9	361.3	357.2
„ 1931	118.1	211.8	93.4	167.7	64.5	144.5	209.8	51.8	49.6	181.9	241.6	251.4
„ 1932	76.4	178.3	67.1	115.6	37.6	106.4	137.5	27.0	24.9	107.2	137.9	175.9
„ 1933	84.0	201.8	79.3	137.8	27.8	143.4	164.5	42.8	23.1	112.9	135.9	211.3
„ 1934	75.2	186.8	76.4	158.-	52.2	175.7	155.7	62.5	16.1	94.0	150.8	242.8
Januari 1934	79.2	190.1	85.1	159.-	49.9	157.7	176.6	52.4	18.6	99.9	130.3	229.6
Februari „	80.6	187.4	88.5	158.7	50.9	165.7	178.1	53.3	19.-	106.6	136.2	240.4
Maart „	80.2	187.4	87.3	156.9	60.2	176.1	170.2	54.8	20.1	104.-	135.9	243.4
April „	77.-	190.5	85.1	157.9	59.1	172.9	158.1	56.4	18.5	98.-	137.5	246.8
Mei „	75.4	190.7	80.8	155.9	55.1	178.8	155.5	68.1	17.4	98.9	144.8	252.8
Juni „	71.1	192.-	72.5	154.-	53.8	181.4	157.5	65.8	14.8	96.1	154.1	250.9
Juli „	72.4	195.8	69.-	156.7	50.8	182.4	152.7	68.1	14.7	92.-	157.8	254.7
Augustus „	74.8	188.2	70.8	155.6	50.7	179.7	151.9	73.1	15.2	94.2	168.-	255.7
September „	76.7	188.1	71.8	157.9	51.-	177.2	151.9	72.2	16.1	93.6	168.2	236.1
October „	76.7	183.8	69.6	160.8	50.6	176.9	145.3	65.7	14.4	86.5	164.3	238.1
November „	74.9	179.5	67.9	161.3	48.5	179.-	137.-	58.4	12.9	79.-	153.3	232.3
December „	72.2	167.6	68.1	161.3	46.3	180.2	133.5	61.4	11.9	79.3	159.1	232.4
Januari 1935	74.3	164.3	74.5	169.-	45.4	178.8	140.-	81.6	18.8	88.4	168.3	237.4
Februari „	78.4	166.4	80.1	171.8	45.7	173.4	140.6	79.9	19.8	93.9	166.4	232.7
Maart „	79.2	165.4	78.4	170.5	47.8	162.7	136.5	73.1	18.-	91.8	164.8	208.4
April „	81.2	165.3	81.8	175.6	48.9	171.6	151.-	76.-	18.5	100.2	161.7	214.5
Mei „	83.-	166.1	84.2	179.7	45.3	172.8	173.8	79.3	17.3	99.8	162.8	226.-
Juni „	82.6	167.1	86.1	180.1	44.6	177.1	186.3	86.3	17.7	97.2	169.4	232.9
Juli „	81.8	166.4	85.-	178.9	44.1	176.6	187.3	84.4	17.4	94.3	175.2	224.-

Schommelingen in het aandelen-indexcijfer. 2 Januari 1935 f 2.064.260.000 = 100.

2 Januari	100.-	6 Maart	103.8	1 Mei	109.4	3 Juli	117.-
9 „	102.4	13 „	103.2	8 „	110.6	10 „	115.8
16 „	103.8	20 „	104.2	15 „	111.6	17 „	115.7
23 „	108.1	27 „	106.1	22 „	115.5	24 „	120.-
30 „	106.1	3 April	109.1	29 „	116.7	31 „	116.8
6 Februari	107.6	10 „	109.-	5 Juni	118.7		
13 „	106.3	17 „	108.6	12 „	119.1		
20 „	107.3	24 „	108.7	19 „	116.6		
27 „	105.7			26 „	116.8		

1) Men zie voor de toelichting op dit overzicht het nummer van E.-S.B. van 15 Januari 1930, blz. 64. Nadruk verboden.

waarde, dat deze ten doel hebben het goederenverkeer te vergrooten in plaats van in andere banen te leiden. Het verdient daarom aanbeveling om een regeling te maken, waarbij de meestbegunstigingsclausule aan alle landen gegeven wordt, die genoemde wederzijdsche handelsovereenkomsten met de Verenigde Staten afsluiten.

De Commissie vestigt er de aandacht op, dat het begrip als zou de Amerikaanse export, ongeveer 7 pCt. der totale productie bedragend, van weinig beteekenis zijn, absoluut misleidend is, daar juist de export zeer ongelijk over de verschillende bedrijfstakken verdeeld is en vele door het opgeven der buitenlandse markten zwaar getroffen zouden worden. In de industrie varieert de export namelijk van 40.2 pCt. der totale koperproductie tot 3.3 pCt. van de totale voortbrenging van ijzeren en stalen „rolled products”. Bij den landbouw varieert de export van 65.6 pCt. der totale katoenoogst tot 5.5 pCt. der tarwe-oogst. (Exportcijfers in beide gevallen voor het jaar 1933).

Het is zonder meer duidelijk, dat een sterke vermindering van den export ernstige gevolgen zal hebben. Door den invoer echter te vergrooten zullen deze pijnlijke ontwrichtingen tot een minimum worden teruggebracht, want de meeste exportmarkten blijven in stand en inderdaad bestaat de mogelijkheid nog om deze uit te breiden. Het gevaar bestaat echter, dat de vermeerdering van den export zich langzamer zal ontwikkelen dan een importvermeerdering en dientengevolge de werkloosheid tijdelijk toeneemt, voor dat nog de exportbedrijven of de bedrijven, die voor de binnenlandsche markt produceeren en profiteeren van een vermeerderde koopkracht der beleggers gelegenheid hebben gehad om de depressie van de meest inefficiënte ondernemingen te compenseren.

Deze tijdelijk vermeerderde werkloosheid kan ernstige moeilijkheden onder de tegenwoordige omstandigheden veroorzaken en zooals gezegd zullen deze werkloos in aanmerking kunnen komen voor een schadeloosstelling. De Commissie adviseert derhalve de verlaging van die invoerrechten, waarbij het gevaar bestaat, dat werkloosheid van beteekenis kan ontstaan, geleidelijk te doen geschieden en wel door het vaststellen van invoercontingenten, die voor het verlaagde invoerrecht in aanmerking zullen komen. Onder een dergelijk systeem zouden bijv. 5, 10 of 20 pCt. meer goederen mogen worden ingevoerd boven den gemiddelden invoer over een bepaalde periode. Het quantum, dat tegen het verlaagde tarief mag worden ingevoerd is dus bekend en staat onder voortdurende controle. Dit contingententeeringssysteem heeft in tegenstelling tot de meeste in Europa ingestelde contingenten tot doel, den invoer te vergrooten en tegelijkertijd de schokken op te vangen, die de verlaagde invoerrechten aan het binnenlandsche bedrijfsleven kunnen toebrengen. Scherp dient er op gelet te worden, dat onnoodige prijshandhavingen als gevolg van achter de tariefmuur werkende monopolies niet noodeloos worden verlengd, terwijl aan den anderen kant juist deze bedrijven waarschijnlijk het best in staat zullen zijn om aan de buitenlandse concurrentie het hoofd te bieden.

2. De landbouwpolitiek. Op dit gebied erkent de Commissie de noodzakelijkheid van fundamenteele aanpassingen in den Amerikaanschen landbouw en voelt, dat de politiek, die het Ministerie van Landbouw thans volgt, lang genoeg voortgezet dient te worden om zijn praktische waarde te bepalen. Alle maatregelen, strekkende tot een beperking van den export door kunstmatige prijsverhooging (o.a. de leeningspolitiek bij de katoen) verdienen afkeuring. Een dergelijke politiek kan bovendien tot een gedwongen inkrimping van den katoenverbouw, om alleen de leening maar veilig te stellen, leiden.

3. Buitenlandsche beleggingen. Beperkende bepalingen op buitenlandse particuliere leeningen op langen termijn zijn uit den boeze, met uitzondering van bepalingen, die dienen om bedrog te voorkomen. De Commissie beschouwt verder het verstrekken van buitenlandse leeningen door de Amerikaansche Regeering zelf als onverstandig. Een regeling moet worden getroffen om volledige inlichtingen van actueel belang, wat betreft het volume van internationale leeningen op korten termijn, beschikbaar te stellen. De uitwisseling van inlichtingen tusschen de leenende centrale banken zou kunnen plaats vinden door bemiddeling van de Bank voor Internationale Betalingen te Bazel. De Amerikaansche Regeering moet geen stappen nemen om de oprichting of werking van Amerikaansche filiaalbedrijven in het buitenland te beperken.

4. Monetaire politiek. De Commissie is van meening, dat goudvoorraden, zooals tegenwoordig geschiedt, uitsluitend gebruikt moeten worden ter afwikkeling van internationale betalingen. Om het vertrouwen te herstellen moet de Regeering bekend maken, dat hoewel ze geen afstand zal doen van de haar gegeven volmachten onder de „Gold Purchase Act”, die een prijsverandering van het goud binnen zekere grenzen toestaat, het niet in de bedoeling ligt om van deze volmachten gebruik te maken en dat ze den goudexport tegen den tegenwoordigen officieelen prijs vrij zal toestaan voor de afwikkeling van internationale betalingen. De Commissie gelooft verder, dat er slechts weinig verband bestaat tusschen de officieele prijzen van goud en zilver en het algemeen prijspeil en dat de officieele prijzen van deze metalen alleen van beteekenis zijn voor die goederen, die een belangrijke plaats in het internationaal handelsverkeer innemen. De Regeering zal de koopkracht kunnen verhoogen door een groot maar tijdelijk begrotingstekort, dat tot stand kan worden gebracht door belastingverlaging evenals door een vermeerdering der uitgaven. De van verschillende kanten uitgeoefende critiek op de programma's tot verhooging der uitgaven is niet heelemaal ongemotiveerd, want de Regeering heeft misschien te weinig aandacht geschonken aan tijdelijke belastingverlaging als een geschikt middel om tot het gewenschte begrotingstekort te komen. Zulk een tekort voor nooddoeleinden behoeft de financieele structuur niet te bedreigen, mits begeleid door een gezonde politiek tot vergroting der productie en arbeidsgelegenheid.

Administratieve maatregelen.

1. De invoerrechten. Hierbij dient het Congres aan

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	28 Juli/3 Aug. 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	28 Juli/3 Aug. 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	1935	1934
Tarwe	13.172	520.847	826.144	1.060	9.897	21.318	530.744	847.462
Rogge	—	124.803	264.067	—	281	15.257	125.084	279.324
Boekweit	—	12.933	13.775	—	—	—	12.933	13.775
Maïs	12.288	459.258	538.663	1.500	77.484	125.762	536.742	664.425
Gerst	7.849	173.920	229.230	1.312	20.916	33.076	194.836	262.306
Haver	252	82.905	77.690	—	1.660	2.206	84.565	79.896
Lijnzaad	5.585	115.492	139.759	—	243.532	145.667	359.024	285.426
Lijnkoek	—	29.093	54.094	—	—	25	29.093	54.119
Tarwemeel	602	12.178	12.147	145	3.999	1.664	16.177	13.814
Andere meelsoorten	377	16.338	35.414	67	1.948	3.679	18.286	39.093

de „Tariff-Commission” de bevoegdheid te verleenen om de tarieven der verschillende invoerrechten te veranderen behoudens een veto der volksvertegenwoordiging, en wel volgens het principe van het in 1930 voorgestelde amendement op de „Hawley Smoot Tariff Act”, dat toen echter verworpen werd. De „Tariff Commission” zou dan de tarieven vaststellen in overeenstemming met de door het Congres neergelegde principes en nieuwe tarieven zouden na twee maanden in werking kunnen treden, tenzij de volksvertegenwoordiging ze door een vereenigde resolutie verwierp. Mocht de bevoegdheid van de „Tariff Commission” dienovereenkomstig uitgebreid worden, dan zullen de voor den duur van drie jaar aan den President gegeven volmachten om over wederzijdsche handelsovereenkomsten te onderhandelen, dienen te vervallen, tenzij de tegenwoordige noodtoestand voortduurt. Indien tot voortzetting der NIRA in den een of anderen vorm mocht worden besloten, dan zal paragraaf 3-e, die aan de Industriële Herstelwet de bevoegdheid verbindt om het peil der invoerrechten te kunnen verhoogen, dienen te vervallen; de „Tariff Commission” moet uitsluitend beslissingen over de invoerrechten nemen.

2. Coördinatie. In verband met de coördinatie van de internationale economische politiek, adviseert de Commissie, dat de tegenwoordige interdepartementale „Executive Committee on Commercial Policy” de beschikking over voldoende personeel krijgt. Verder moeten aan het Ministerie van Buitenlandsche Zaken toegevoegd worden een „Assistant Secretary of State”, tevens voorzitter van de „Executive Committee on Commercial Policy” en een Afdelingschef voor het verschaffen van inlichtingen, betreffende internationale economische betrekkingen. Iedere tak van het Congres zal bovendien een Liaison-Commissie moeten instellen om de wetgeving aangaande internationale economische betrekkingen te coördineren.

De deelen 4 en 5 geven een overzicht van de opvattingen van leidende Amerikanen op economisch, financieel en maatschappelijk gebied en vormen een prachtige aanvulling van het zoo waardevolle rapport.

B. C. ALGRA Jr.

ONTVANGEN BOEKEN.

Friesland's Haven. (Uitgave van de Vereeniging tot bevordering van handel, scheepvaart en nijverheid te Harlingen).

In deze brochure wordt gewezen op de nadeelige gevolgen van de wet op de evenredige vrachtverdeling voor de haven van Harlingen. Verder wordt een pleidooi gehouden voor verlaging van de havengelden en de lossingskosten en het aanbrengen van vaste kranen.

The Netherlands and the United States, their relations in the beginning of the nineteenth century door J. C. Westermann. Economisch- en Sociaal-Historische Onderzoekingen, vierde deel. (s-Gravenhage 1935; Martinus Nijhoff. Prijs f 8.—, geb. f 9.75).

De schrijver gaat na, hoe de handelsbetrekkingen vlak na de Napoleontische oorlogen tusschen Nederland en de Ver. Staten zijn geweest. Het streven van Nederland om in dien tijd een handelsverdrag af te sluiten is mislukt. Beide landen volgden niet een bepaalde economische politiek. Er heerschte onzekerheid over de middelen op welke wijze de nationale belangen het best behartigd konden worden. De decennia na 1815 vormen in handelspolitiek opzicht de overgangperiode tusschen mercantilisme en liberalisme. Bijna ieder aspect van deze studie toont den grooten strijd van deze twee economische systemen in de regeeringspolitiek, zoowel in Nederland als in de Vereenigde Staten.

Handboek voor het Nederlandsche Handels- en Faillissementsrecht door Mr. M. Polak, raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden. Eerste

deel, vijfde druk. (Gröningen—Batavia 1935; J. B. Wolters' Uitgevers-Maatschappij N.V. Prijs f 20.50, bij intekening f 18.50).

In dezen 5den druk is o.a. behandeld de belangrijke wet inzake opheffing van de onderscheiding tusschen handelsdaden en niet-handelsdaden; verder de nieuwe wet betreffende de surséance van betaling en tenslotte de nieuwe regelingen inzake naamlooze vennootschappen, wisselbrieven, chèques en andere handelspapieren. Dientengevolge verschilt deze druk aanmerkelijk van den vorigen.

MAANDCIJFERS.

Laatstbekende noteringen te Amsterdam en Rotterdam op 5 Augustus 1935 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bank-disconto
Europa.				
Londen *)	£	12.10 ⁸	7.30 ¹ / ₂	2
Berlijn *)	100 Mark	59.26	59.42 ¹ / ₂	4
Parijs *)	100 Franc	9.747	9.76 ³ / ₄	3 ¹ / ₂
Brussel *)	100 Belga	34.59	24.90	2
Luxemburg	100 Franc	—	6.23	
Zürich *)	100 „	48.—	48.27 ¹ / ₂	2 ¹ / ₂
Praag	100 Kronen	—	6.13	3 ¹ / ₂
Weenen *)	100 Schilling	35.—	27.75	3 ¹ / ₂
Boedapest	100 Pengö	43.51	43.—	4 ¹ / ₂
Boekarest	100 Lei	1.4880	1.20	4 ¹ / ₂
Sofia	100 Leva	1.797	1.80	7
Belgrado	100 Dinar	4.379	3.38	5
Istanbul	Turksch £	10.93	1.17 ¹ / ₂	
Athene	100 Drachme	3.23	1.40	7
Milaan	100 Lira	13.09	12.12 ¹ / ₂	3 ¹ / ₂
Madrid	100 Peseta	48.—	20.22 ¹ / ₂	5 ¹ / ₂
Lissabon	Escudo	2.68 ¹ / ₂	0.06 ³ / ₈	5
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	32.60	2 ¹ / ₂
Oslo *)	100 „	66.67	36.70	3 ¹ / ₂
Stockholm *)	100 „	66.67	37.65	2 ¹ / ₂
Reickjaviok	100 I.Jsl. Kr.	66.67	33.—	
Warschau	100 Zloty	27.91	27.60	5
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	25.—	6
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	48.25	5 ¹ / ₂ -6 ¹ / ₂
Tallinn (Estland)	100 Estl. Kr.	66.67	40.50	5 ¹ / ₂
Helsingfors	100 Finnmrk.	6.26 ¹ / ₂	3.21 ¹ / ₂	4
Moskou	Tjerwonets (10 Roebel)	12.80	12.80	
Dantzig	100 Gulden	48.42	27.75	6
Amerika.				
New-York *)	\$	146.94 ¹ / ₂	147 ⁵ / ₁₆	1 ¹ / ₂
Montreal	Canad. \$	2.4878	1.47 ¹ / ₂	
Mexico	Mex. Dollar	1.24	0.41 ¹ / ₂	
Buenos Aires	Peso (papier)	1.0568 ¹	39 ¹ / ₂	
La Paz (Bolivia) ²⁾	Boliviano	0.9080	0.37	
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.8075 ²⁾	0.08 ⁶⁾	
Valparaiso	Peso (papier)	0.30	0.15 ⁶⁾	
Bogota (Columbia) ³⁾	Peso	2.42	0.75	
Quito (Ecuador)	Sucre	0.49 ⁸⁾	0.14	
Lima (Peru)	Sol	0.69 ⁷⁾	0.35	
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	0.59	
Caracas (Venezuela)	Bolivar	0.4795	0.38	
Paramaribo	Gulden	1.—	1.00 ¹ / ₂	
San José (C. Rica)	Colon	—	—	
Guatemala	Quetzal	2.48 ¹ / ₂	1.47 ¹ / ₂	
Willemstad (Curag.)	Gulden	1.—	1.01	
Managua (Nicar.) ³⁾	Cordoba	2.48 ¹ / ₂	—	
San Salvador ³⁾	Colon	1.2440	0.58 ¹ / ₂	
Azië.				
Calcutta	Rupee	0.91	0.55 ¹ / ₂	3 ¹ / ₂
Batavia	Gulden I.G.	100	100 ³ / ₈	4
Kobe	Yen	1.24	43 ¹ / ₈	3.65
Hongkong	Dollar	—	0.78	
Shanghai	Dollar	—	0.57	
Singapore	Straits Doll.	1.4125	0.85	
Manilla	Phil. Peso	1.24	0.74	
Teheran ⁴⁾ (Perzië)	Pahlavi	—	8.10	
Bangkok	Baht	—	0.67 ¹ / ₂	
Afrika.				
Kaapstad	£	12.10 ¹ / ₂	7.30	3 ¹ / ₂
Alexandrië	Egypt. £	12.42	7.49	
Australië.				
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	12.10 ¹ / ₂	5.84 ¹ / ₂	
Nieuw Zeeland	£	12.10 ¹ / ₂	5.89	

1) Goudpeso. 2) Milreis Goud. 3) Not. te A'dam. Ov. not. part. opg. 4) Zichtkoers. 5) Munteenheid = Rial (= een Kran.) 6) Nominiaal. 7) Op basis offic. not. 0.07%, exportkoers 0.06.

STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns: GRANEN EN ZADEN (TARWE, ROGGE, MAIS, GERST, LIJNZAAD), TUINBOUWARTIKELEN (KOM-KOMMERS, TOMATEN, VROEGE AARD-APPELEN), and VLEESCH (RUND-VLEESCH, VARKENS-VLEESCH). Rows list years from 1925 to 1935 with various sub-periods.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2. Van Jan. 1931 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74 5/8 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 4) 2 Aug. 5) 27 Juli. 6) 2 Aug. 7) 25 Juli. 8) 1 Aug. 9) 26 Juli.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns: MINERALEN (STEENKOLEN, PETROLEUM, BENZINE) and TEXTIELGOEDEREN (KATOEN, WOL, WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.). Rows list years from 1925 to 1935 with various sub-periods.

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 27 Juli. 3) 3 Aug. 4) 31 Juli. 5) 25 Juli. 6) 1 Aug. 7) 16 Juli. 8) 30 Juli. 9) 18 Juli. 10) 2 Aug.

N GROOTHANDELSPRIJZEN

Table with columns for ZUIVEL EN EIEREN and METALEN, listing prices for various commodities like butter, cheese, eggs, copper, lead, tin, iron, nickel, zinc, gold, and silver from 1925 to 1934.

N GROOTHANDELSPRIJZEN

Table with columns for BOUWMATERIALEN and KOLONIALE PRODUCTEN, listing prices for building materials and colonial products like cacao, copra, coffee, rubber, sugar, and tea from 1925 to 1934.

Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnoteringen vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de depreciatie den Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 5 Augustus 1935.

		Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f Bijbnk. " Ag. sch. "	37.664.510,30 2.352.414,27 3.767.740,85	f	43.784.665,42	
Papier o. h. Buitenl. in disconto					
Idem eigen portef.	f	356.500,—			
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				356.500,—	
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f Bijbnk. " Ag. sch. "	133.863.351,04 ¹⁾ 12.698.864,— 39.626.767,67	f	186.188.982,71	
Op Effecten	f	178.183.587,41 ¹⁾			
Op Goederen en Spec.		8.005.395,30		186.188.982,71 ¹⁾	227.801,16
Voorschotten a. h. Rijk					
Munt, Goud	f	124.094.390,—			
Muntmat., Goud		458.659.865,96			
	f	582.754.255,96			
Munt, Zilver, enz.		22.468.085,93			
Muntmat., Zilver					
				605.222.341,89 ²⁾	
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds				39.582.297,94	
Gebouwen en Meub. der Bank				4.600.000,—	
Diverse rekeningen				2.963.075,78	
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5 '32, S. No. 221)				15.486.148,55	
	f			898.411.813,45	

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—			
Reservefonds		4.049.884,01			
Bijzondere reserve		5.675.000,—			
Pensioenfonds		9.929.141,42			
Bankbiljetten in omloop		818.798.520,—			
Bankassignatiën in omloop		13.125,20			
Rek.-Cour. Het Rijk	f	—			
saldo's: Anderen		37.385.900,21		37.385.900,21	
Diverse rekeningen				2.560.242,61	
	f			898.411.813,45	
Beschikbaar metaalsaldo	f	263.532.315,49			
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is				658.830.790,—	
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht					

¹⁾ Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) ..... f 71.153.775,—
²⁾ Waarvan in het buitenland ..... f 37.782.245,06

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Goud		Circulatie	Andere opesch. schulden	Beschkb. Metaal-saldo	Dek- kings perc.
	Munt	Muntmat.				
5 Aug. '35	124094	458.660	818.799	37.399	263.532	70,5
29 Juli '35	123594	434.072	818.746	54.843	231.769	66,5
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
5 Aug. 1935	43.785	—	186.189	356	2.963
29 Juli 1935	43.589	—	228.838	356	2.855
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opesch. schulden	Beschkb. metaal-saldo
3 Aug. '35 ²⁾	112.030		168.830	24.420	34.730
27 Juli '35 ²⁾	112.320		166.910	22.260	36.652
6 Juli 1935	99.977	23.538	174.616	31.868	40.921
29 Juni 1935	100.477	23.054	172.331	32.558	41.575
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.834	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaal.	Dis- conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek- kings-percentage
3 Aug. '35 ²⁾	1.850	78.400	12.280	58	
27 Juli '35 ²⁾	1.990	73.930	12.150	59	
6 Juli 1935	2.885	12.000	57.235	12.566	60
29 Juni 1935	2.663	11.849	57.021	12.559	60
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
31 Juli 1935	193.362	408.262	44.513	10.842	13.359
24 „ 1935	193.260	400.810	51.907	10.322	12.891
22 Juli 1914	40.164	29.317			33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek- kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
31 Juli '35	87.371	24.360	75.680	38.500	45.100	32,5
24 „ '35	88.741	8.871	100.815	36.607	52.450	35,8
22 Juli '14	11.005	14.736	42.185		29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
26 Juli '35	71.277	726	9	8.532	1.231	5.061	3.200
19 „ '35	71.177	720	10	8.283	1.202	5.203	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti- culieren
26 Juli '35	5.805	2.454	81.128	163	3.078	11.090
19 „ '35	5.805	2.529	81.237	163	3.010	10.853
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
31 Juli 1935	94,0	30,2	5,9	3.832,0	52,3
23 „ 1935	93,9	30,2	8,4	3.376,0	40,5
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Rekg.- Crt.	Diverse Passiva
31 Juli 1935	336,9	651,6	3.877,8	742,9	224,0
23 „ 1935	336,3	688,6	3.546,1	746,1	215,3
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 31, 23 Juli, resp. 14, 43 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1935	Goud		Binnen- en buitenland- sche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids- fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
1 Aug.	3.534	56	1.426	120	162	40	4.145	33	1.153
25 Juli	3.534	62	1.431	116	162	40	4.079	29	1.229

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels		
	Totaal bedrag	Goud-certifi- caten ¹⁾	„Other cash“ ²⁾	In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht	
10 Juli '35	6.248,8	6.226,2	241,3	6,8	4,7	
3 „ '35	6.249,1	6.226,2	216,2	8,4	4,7	

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu- latie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings-perc. ³⁾	Algem. Dek- kings-perc. ⁴⁾
10 Juli '35	2.430,4	3.267,4	5.455,8	146,6	74,4	—
3 „ '35	2.430,8	3.299,9	5.393,6	146,6	74,4	—

¹⁾ Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 99,06 cents werd gedevalueerd.

²⁾ „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

³⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ⁴⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis- conto's en beleen.	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
3 Juli '35	1	7.548	10.960	3.682	20.271	4.385
26 Juni '35	—	7.544	11.119	3.875	20.524	4.427

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng- land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be- treffende valuta.